

Dicronychus equiseti (Herbst, 1784) – en ny art for Danmark

Hans Lindström

Elfvingss väg 31, S – 386 34 Färjestaden, Sverige
E-mail: lindstrom.hans.g@telia.com

Abstract

Dicronychus equiseti, Herbst, has earlier been regarded as a very variable species. Individuals with reddish legs were seen as var. *luridipes*, Lacordaire. Based on differences in aedeagus, bursa copulatrix and ectoskeleton Lohse (1976) concluded that they were in fact two different species. He pointed out that Herbst originally described *D. equiseti* as having reddish legs and palpi and suggested *D. equisetioides* n.sp. as a name for individuals with dark legs.

After Lohse had introduced this new species, all Danish *Dicronychus equiseti* were renamed *D. equisetioides* and there were no reports of *D. equiseti* in Denmark.

In 2013, in the very south of Jutland on the island of Rømø, five individuals of *Dicronychus* with reddish legs and palpi were found. After contact with the Czech Elateridae-expert Josef Mertlik it was clear that these individuals were *Dicronychus equiseti*, a new species for Denmark.

Baggrund

Dicronychus equiseti (Herbst, 1784) har længe været anset for en meget variabel art, eller med Lohses udtryk »eine Mischart« (Lohse 1976). Tidligere har man betragtet individer med rødlig ben og tæt gullig behåring på oversiden som var. *luridipes* Lacordaire, i modsætning til hovedformen med sorte eller brunsorte ben og grå behåring på oversiden. Lohse mente imidlertid, at det drejede sig om to forskellige arter og begrundede det med forskelle i genitalier såvel som i ekto skelettet.

I originalbeskrivelsen af *equiseti* har Herbst skrevet »palpi pedibusque rufis« (røde palper). Dette viser, at han med *equiseti* mente den med rødlig ben og palper, dvs. Lacordaires var. *luridipes*. Lohse valgte navnet *equisetioides* for den nye art med de mørke ben (Lohse 1976).

I Danmarks Fauna 74, Biller XXIII, Smældere og Pragtbiller, anfører Victor Hansen *equiseti* Hbst. som én af fire danske arter i slægten *Cardiophorus*. To af disse, *cinereus* Hbst. og *equiseti* Hbst., er siden henført til slægten *Dicronychus* Brullé, 1832. I Mahler 1987 er de danske *equiseti* (Hbst.) henført til *equisetioides* Lohse. En tilsvarende navneændring er sket også i Sverige.

Ny art i Danmark

Nordic Coleoptera Group's (NCG) møde i maj 2013 fandt sted i det sydligste Jylland 30/5 – 2/6 med overnatning på Rømø Vandrerhjem. Lige ved siden af vandrerhjemmet brugte jeg vegetationsketcheren og fik bl.a. to mørke smældere (Elateridae) tilhørende underfamilien *Cardiophorinae*. Den afsluttende søndag sigtede jeg mellem buske og i



Fig. 1. Han af *Dicronychus equiseti*, Herbst fundet ved vandrehjemmet på Rømø og aedeagus af samme.

Male found by the hostel on Rømø and the aedeagus of this. (Fotos: Hans Lindström).

sandklitter ved Lakolk strand og fik yderligere en Cardiophorinae. Senere erfarede jeg, at Christoffer Fägerström og Joja Geijer havde fundet hvert sit eksemplar i strandområdet længere sydpå på Rømø.

Hjemkommen til Sverige og Øland fandt jeg ved hjælp af Die Käfer Mitteleuropas frem til at mine Cardiophorinae-eksemplarer var af slægten *Dicronychus* og eftersom benene var rødlige, burde arten være *equiseti*. Da jeg fandt frem til, at arten ikke tidligere var rapporteret fra Danmark, kom jeg i tvivl. Jeg genitalpræparerede derfor en han og lagde billederne af habitus og aedeagus på NCG's hjemmeside beetlebase.com. Svarene lod vente på sig og var noget tvetydige. En medvirkende årsag hertil er nok, at der er begrænsede erfaringer med disse arter – ikke mindst i Sverige.

Med hjælp fra Bengt Andersson, Nybro, kom jeg i kontakt med Frank Köhler og Claus Wurst fra Tyskland. De er begge kendere af Elateridae. Desuden fik jeg kontakt med Josef Mertlik fra Tjekkiet, ekspert i Elateridae. Claus Wurst modtog billeder af habitus, aedeagus og bursa copulatrix af mine biller. Han bedømte dem som *equiseti*. Josef Mertlik, som alene modtog billeder af bursaen, mente at det var en *equisetioides*. Da han efterfølgende fik tilsendt de tre eksemplarer, ændrede han vurdering og afgjorde, at alle var *Dicronychus equiseti*.

Når jeg nævner disse forskelle i artsbestemmelserne er det for at illustrere, hvor vanskeligt det er alene på baggrund af genitalpræparater med sikkerhed at bestemme arterne – selv for en ekspert.

Hvor stor er udbredelsen, og hvor kommer arten fra?

Via de tyske kontakter har jeg fået oplyst, at *Dicronychus equiseti* har en sydøstlig udbredelse i Schleswig-Holstein, øst for en linje Lübeck-Hamburg. Der er ikke mange fund. *D.*



Figur 2: Hun fanget af Christoffer Fägerström i sandklitterne (N 55.081008; O 8.521281) og bursa copulatrix af samme

Female caught in the sand dunes by Christoffer Fägerström and bursa copulatrix of same. (foto: Christoffer Fägerström).

equisetioides er mere udbredt og mere hyppig men ikke almindelig (personlig meddelelse, Stephan Gürlich). Fra Holland har jeg endnu ikke fået noget svar på min henvendelse. Det ville være interessant at finde ud af, om arten er stærkt lokal på Rømø, eller om den findes på Sylt? Eller i de østlige dele af det sydligste Jylland? Hvilken vej mon arten er kommet?

Afrunding

Uden stor og interesseret hjælp havde jeg ikke kunnet skrive denne beretning. Først vil jeg takke Bengt Andersson for hjælpen med genetalpræpareringen, fotos og formidling af kontakt til tyske og tjekkiske kolleger. Uden den hjælp var jeg ikke kommet videre. Tak til Christoffer Fägerström som hjalp mig med at skaffe Lohses udredning og tilladelse til at bruge billederne. Også tak til Frank Köhler som hjalp mig med yderligere tyske kontakter, Stephan Gürlich for oplysninger om tyske fund og udbredelse. Sidst men ikke mindst en tak til elaterideeksperten Josef Mertlik som endegyldigt bekræftede, at der var tale om *Dicronychus equiseti*!

For gennemlæsning og kommentering af manuskript takker jeg Bengt Andersson, og tak til Hans Peter Ravn for oversættelse til dansk!

Litteratur

- Freude, H., Harde, K.W. & Lohse, G.A. 1979. Die Käfer Mitteleuropas Bd 6, p 184 ff.
 Lohse, G.A. 1976. Elateriden-Studien. – Entomologische Blätter 72, p 90 – 104. (Lohses artikel findes uploadet på beetlebase.com under begge arters navne).
 Mahler, V. 1987. Sjette tillæg til »Fortegnelse over Danmarks biller« (Coleoptera). – Entomologiske Meddelelser 54, p 181-235.